

فهرستی از کتابهای محمد بن صادق الحسینی الطباطبایی

شادروان دکتر حسین محبوبی اردکانی

(درگذشته سال ۱۳۵۶)

قسمتی از یادداشت‌های مرحوم طباطبایی زعیم مشروطیت، به وسیله یکی از نوادگان ایشان، با اجازه آقای مهندس طباطبایی که ایشان نیز گویا از نوادگان مرحوم طباطبایی‌اند، در اختیار دوست عزیز دانشمند آقای دکتر محمد اسمعیل رضوانی دانشیار و معاون دانشکده ادبیات دانشگاه طهران گذارده شده است و ایشان نیز به قصد تهیه مقاله‌ای درباره مرحوم طباطبایی به اینجانب لطف فرموده‌اند. قسمتی از این یادداشت‌ها قبلاً در مجله راهنمای کتاب (مهر و آبان ۱۳۵۰، ص ۴۶۷ - ۴۷۹) انتشار یافته است. اینک یک قسمت دیگر از آن که صورت کتابهای آن مرحوم است، خود مرحوم طباطبایی در یادداشتی که راجع به دارایی خود نوشته است درباره کتابهایش این طور نوشته است: «... کتابخانه که به زحمت و پول زیاد مرتب شده و فعلاً در این زمان قیمتی ندارد...» مع هذا مقداری نسخ خطی در میان آنها دیده می‌شود که شاید امروز ارزشی داشته باشد.

از فواید این صورت یکی یادآوری نام میاشترین چاپ است در قدیم که از نظر تاریخ چاپ در ایران مفید است. مرحوم آقا سید محمد صادق پسر مرحوم آقا سید محمد یک مقدار کتاب به کتابخانه مجلس داده است که معلوم نیست آیا این کتب هم جزو آنها بوده است یا نه و اساساً سرنوشت این کتابها معلوم نیست.

اجمالاً مرحوم آقا سید محمد صادق در شرح یکی از اشعار پدرش نوشته است که: «... جامه‌دان کتابها و ضمناً دیوان ایشان در موقع مسافرت جنگ اول بین‌المللی از تهران به اسلامبول که علت و مبنای آن را در تاریخ آن ایام باید دید (اگر صحیحاً نوشته

شد) در شهر قونیه در محوطه مقبره ملای رومی فراموش شده ماند و از میان رفت...». با این کیفیات شاید انتشار صورت کتب آن مرحوم بی فایده نباشد.

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

سیاهه کتبی که به طهران می برم، انشاء الله.

کتب خطی

کتاب در معانی و بیان	رجال بی سر و ته
اصل برائة سيد ابوالقاسم اشكوری	فتح الباب میرزا محمد اخیاری و مقدمه حدائق
رسالة حجیه کتاب شیخ مرتضی قده	ترجمه جواب حضرت امیر(ع) از سؤال اعرابی
مباحث الفاظ و مفهوم و منطوق	معنی الله و احد را
ملاعلی روزدري ره	رسالة آقای بهبهانی ره در مسئله تقلید میّت و
تهذیب الاصلاح خطیب تبریزی	شرح مفاتیح ایشان
مناقب غیر معلوم المؤلف	آیات الناسخه و المنسوخه للسید المرتضی قده
خلل حاجی میرزا حبیب الله	ثمرات لب الالباب فی رد اهل الكتاب
خلل آخوند ملاعلی همدانی ره	حاشیه شفاء شیخ رئیس
استصحاب آقا سید ابوالقاسم اشكوری	نزهة الجلیس جلدین
مجموعه خط قدیم	نجوم السماء
مباحث الفاظ و غیره منسوبة الى الشيخ مرتضی قده	اخلاق ناصری
تمهید ابوشکور سالمی و غیره	دیوان سید رضی ره
الوافی شرح الکافی فی الاصول	حسن المحاضره تاریخ المصّر و القاهرة
رسالة طهارت شیخ موسی قده	مکارم الاخلاق طبرسی
ادلة عقلیة اصل برائة، تقلید، تعادل و تراجم	خلاصة الوفاء
حاجی میرزا ابوالقاسم ره	ینایع المودة
شرح وافیة سید صدرالدین ره	مجله الاحکام دولت عثمانی
شرح شذور در نحو	عقد الفرید سه جلد
	جلد غدیر عبقات

- سراج الملوک
 جلد ولایت عبات
 خطط مقریزی جلدین
 فهرست شیخ طوسی ره
 دُرر شرح غور فقه حنفی جلدین
 شرح لامیة العجم جلدین
 صواعق ابن حجر
 اسرار الربانیة
 دیوان اخرس
 قلائد العقیان
 فوات الوفیات
 نقضات الازهار شرح بدیعیه
 ریاض المسکئیه
 سنة الراوی گرامر عربی
 بحر الغرائب
 کنوز الحاقق (کذا)
 برء الساعه
 تعریفات میر سید شریف
 نه رساله از شیخ رئیس و غیره
 ارشاد دیلمی
 رسائل بدیع الزمان و غیره
 رسائل خوارزمی
 سرالمکتوم امام فخر
 تذکرة الخواتین
 صواعق الهیه
 فتوح الیمن
 سلوان المطاع
 رجوع الشیخ الی صباه
 انس النفوس - و دو کتاب دیگر که نام آنها در
- ته صفحه بریده شده است
 صلح الاخوان
 لسان الصّدق
 رسائل مجلس چاپ هند
 طهارت شیخ مرتضی قدّه
 نقشة فرنکی
 نجات العباد مصحّح
 رساله معاملات آقای بهبهانی قدّه مصحّح
 قاموس چاپ اول بمبئی صحیح
 خصائص نسائی
 نهج البلاغه چاپ بیروت
 قرآن باسمة اسلامبول فتوگراف
 قرآن قطع کوچک باسمة بمبئی
 توراة و انجیل
 منظومة بحر العلوم قدّه و فوائد ایشان
 لغت از فارسی به فرانسه
 جواهر الکلام وقف ۵ جلد
 مسالك وقف جلدین
 کشف اللّام
 جامع المقاصد
 سؤال و جواب میرزای قمی ره وقف
 دیوان ناصر خسرو چاپی
 لؤلؤة البحرين
 کلمات مکتونه
 حاشیة معالم آقای بهبهانی و غیره
 صحیفة الرضا و غیره
 سرمایه ایمان و غیره
 تاریخ الخلفاء سیوطی
 نقضات الاسرار و غیره

منسیة المرید

موازنة بین ابی تمام و بحرئ

شرح گلشن راز

شرح قصیده بانث معاد

جذوات میرداماد

قامعة اهل الباطل - و دو کتاب دیگر که نام

آنها در ته صفحه بریده شده است

مقترع الخلائق

حادی الانام

دیوان نابغه

ذریعة راغب

درة المکله

عقود اللجین

جوامع فی سياسة الا [نسانیة]

رسالة محمد بن [فراج] اخیاری در ردّ اصولیین

مقدمة واجب و [حاشیه] منه قوانین و غیرها

صلواة مسافر حاجی میرزا حبیب الله

مناقب مرتضوی

رسالة شیخ رئیس در نبوت و غیره

شرح کلیات قانون قطب شیرازی

شرح زبده ملا محمد صالح ره

جلد ثانی بدایع

تقریرات آقا سید هاشم ره

مفهوم و منطوق و تسامح حاجی میرزا حبیب الله

استصحاب حاجی میرزا ابوالقاسم ره

نکاح جواهر الکلام

اصلاح العمل سید مجاهد ره

ترجمة جاویدان خرد عربی

جلد دیگر اصلاح العمل و غیره

حاشیة خطیب زاده بر شرح تجرید قدیم

ریاض المتهمّجّدين

وقف، لقطه، قضاء از حاجی میرزا حبیب الله

قطع و ظنّ حاجی میرزا ابوالقاسم ره و ملا علی

روزدري ره

قطع و ظنّ تعادل و تراجیح آقا سید ابوالقاسم

اشکوری

مقدمة واجب نهی از ضد عام و خاص و غیره از

حاجی میرزا حبیب الله

مقتصر ابن فهدره شرح مختصر

نصيحة الملوك غزالی و اخبار ایام جاهلیة

مشق اجزاء اجتماع

وسائل الاصول سید مجاهد قدّه ملک آقا سید

باقر پسر غفران مآب آقا سید عباس دایی

است

حق یقین فیض

بداية الهدایه شیخ حرّره (لبه کاغذ بریده ننده

بود به حدس خواننده شد)

حاشیة آقا حسین خوانساری بر محاکمات

جلد ثانی مختلف

نور الانوار شرح صحیفة سجّادیه (ع)

غایة المراد

احتجاج طبرسی ره

مجموعه مشتمله بر شصت و سه رساله از

معقول و منقول، فقه و غیره

حدیث الانبیاء واقدی

جلد ثانی مطالع الانوار حاجی سید محمد باقر

قدّه

- جامع السعادات نراقی
 جنة الواقيه
 رسالة بعض شيخه در اينكه ائمه (ع) علل
 اربع اند
 مشق فوايد و فوز و تراخي، اجتماع امر و نهی ملا
 علی روزدري ره
 طب الائمه (ع) و طب الرضا (ع)
 حاشیه ملا میرزا بر شرح مطالع
 رسائل عرفاء
 رق المثور و چهار رسالة دیگر از سيد جعفر
 دارابی
 رسالة عملیه حاجی سيد محمد باقر ره
 جنك
 كشف الاسرار و كشف المعاد
 اصول المعارف فيض
 سه رساله از فيض ره
 رساله صاحب حدائق در ميراث
 لب الالباب في الحكايات
 مقدمه واجبه و تكرار ملا علی روزدري ره
 نوزده رساله از حکماء و عرفا
 تنبيهات ملا مظفر
 رجال کشی ره
 مستطرف چاپ خوب مصر
 شرح حماسه خطيب شيرازی جلدین
 تاريخ کميل ابن اثير ۶ جلد
 خزانه الادب شرح شواهد رضی ۴ جلد
 ترمين الاسواق
 تنبيه الغافلین فی الحديث
 سيرة ابن هشام
 سيرة الحبسيه ۳ جلد
 سحر العيون
 كنوز الصحة
 مصباح جلدکی
 صحاح الاخير في نسب السادات
 عين الادب
 شرح قصيدة دعبل
 تسامح و تقليد و مشتق
 مرثی وصال
 وصول الاخير في الدراية
 باقيات صالحات
 مفاتيح الغيب
 جامع الاخير
 مناسك
 تبصره
 سؤال و جواب آقا
 سر العالمين غزالی
 مکالمه فرانسه به عربی جلدین
 صحيفة سجاده (ع)
 علل الشرايع وقت
 ملحقات طهارت و مکاسب شيخ
 سؤال و جواب حاجی سيد محمد باقر ره
 ترجمه تاريخ اعثم کوفی
 سفينة الزاغب
 رسائل اصول شيخ
 شرح همزة بوصیری
 جنگ و دستک بزرگ و کوچک ۱۲ جلد
 حاوی کبير طب
 شرح موجز طب

- قدیری از صلوة شرح مفاتیح آقای بهبهانی و غیره
- احتسابات بدیعی خوشخط
- حاشیة آقا میرزا حسن آشتیانی بر رسائل شیخ مرتضی قدّه
- حاشیة آخوند ملا محمد کاظم خراسانی بر رسائل شیخ مرتضی
- منهاج العابدین غزالی
- لمعة الدمشقیة
- تعلیقات غیاث الدّین منصور بر شفا و شرح حکایت حی بن یقظان
- تحفة حکیم مؤمن از کتب موقوفه طراز اللّغة
- حدیقة المتّقین رسالة عملیة مجلسی اول قدّه
- جوک کبیر ناقص
- سیاهة کتب چاپی که به طهران می برم (بالای ورقه بریده شده است. عبارت کاملاً خوانده نمی شود)
- بدایع البدایه
- من لایحضره الطیب
- کشف الاسرار قابل
- شرح شریعی بر مقامات حریری جلدین
- محاضرات راغب
- مروج الذهب جلدین
- کشکول شیخ بهایی چاپ مصر
- خلاصة الحکمه
- صحیح بخاری چاپ مصر جلدین
- شرح مشکلات فتوحات للشعرایی
- شرح لامیة العرب و غیره
- استبصار چاپ هند جلدین
- من لایحضر چاپ هند جلدین
- عمدة الطالب
- کامل مبرّد
- شرح بیست باب فارسی هیئت
- خلاصة الحساب سی فصل
- روض الریاحین
- زهر الرّیبع
- درّة الحائره
- سبحة المرجان
- حصول المأمول و غیره
- جلاء العیسنین
- نوادر ترمذی
- تفسیر جلالین چاپ مصر
- مثل السائر
- فتح المعین فقه شافعی
- اعلام الناس
- قصص العلماء
- کتاب بکر و تغلب و چنگک نبی شیطان
- خریدة العجائب
- استقصی
- ابجد العلوم
- دبسان المذاهب
- روائع القرآن
- انس الجلیل فی تاریخ القدیس و الخلیل
- ارشاد الطالبین
- ...

- اساس البلاغه جلدین
طبقات ... شعرانی
(لبه ورقه بریده شده است و درست خواننده نمی‌شود)
سیاهه لیستی که در سامره مانده
ذخیره
وسائل چاپ دوم سه جلد
سراثر
شرح کبیر چاپ ملا محمد علی ره جلدین
امور عامه شوارق چاپ ملا محمد علی
خزائن فاضل دربندی
مجمع البحرین چاپ ملا محمد علی ره
مفاتیح الاصول
مدارک چاپ دوّم
اسفار جلدین
کشف الغطاء
مستند نراقی ره جلدین
مناهج الاصول نراقی جلدین
ضوابط
مجمع الامثال میدانی
اربعین مجلس ره و خرائج و کفایة الاثر جلد
فصول المهمّة شیخ حرّ عاملی ره
شرح مطالع چاپ ملا محمد علی ره
ابن خلکان چاپ طهران جلدین
مباحث الفاظ حاجی میرزا ابوالقاسم ره
فصول چاپ اول طهران
شرح اشارات خواجه ره چاپ ملا محمد علی
ره
شرح نهج البلاغه ابن ابی‌الحدید چاپ بدایع
نگار جلدین
حاشیه شیخ محمد تقی ره چاپ اول
حیوة الحیوان چاپ طهران
برهان آقا سید علی بحر العلوم جلدین
روضه الصفاء تمام چاپ بمبئی امیر آخوند
مواهب السنیة حاجی میرزا محمود بروجردی
جلدین
شرح لمعه چاپ اول طهران
قوانین چاپ ملا محمد علی ره
تفسیر صافی چاپ بمبئی
جامع الفقه
مجمع الیّان چاپ سوّم طهران جلدین
شرح ارشاد اردبیلی ره
مجموعه ورام چاپ طهران
عناوین چاپ تبریز
آیات الاحکام اردبیلی ره چاپ طهران
معتبر
شرح منظومه فاضل سبزواری ره چاپ خوب
شرح جامع چاپ تبریز ملا کاظم
اشارات کلباسی ره
برهان قاطع چاپ خوب بمبئی
زاد المعاد چاپ خوب طهران چاپ نوروز علی
صلوة شیخ مرتضی ره
اکمال الدین چاپ طهران
ملل و نحل چاپ طهران
مناقب فضل بن شاذان چاپ طهران
مکاسب شیخ مرتضی ره چاپ اول صحیح
حاشیه آقا سید علی قزوینی بر قوانین چاپ
طهران

کفایة سبزواری و ملحقات مکاسب چاپ دوّم	چاپ شاهزاده
یک سطر تقریباً از پایین صفحه بریده شده	صحاح اللّغة چاپ طهران
است و فقط دو کلمة صلوة جماعه خوانده	روضه الانوار سبزواری
می شود	دیوان حکیم سنایی
جواهر و اعراض شوارق	دیوان قآنی و فروغی چاپ اول تمام
جلد عاشربهار چاپ اول طهران معروف به	رجال ابوعلی اقلی

نزد ناظم [که احتمالاً همان ناظم الاسلام کرمانی است] ۲۲ ربیع الثانی ۱۳۲۱

روض الجنان چاپی جلد	تاریخ سیاق خطی
شرح ارشاد اردبیلی چاپی	ارشاد خطی

نزد میرزا محمّد صادق [یعنی پسرش ظاهراً] به همان تاریخ بالا

بستان السیّاحة چاپی	کره ژئوگرافی
پرگار قسمت	واسمانی
نقشه عالم یک ورق	

محمد بن صادق الحسینی الطباطبائی ۱۲ ربیع الاوّل ۱۳۳۸

کتبی که به آقا شیخ علی صحاف داده ام جلد کند فی ۲۷ محرّم الحرام ۱۳۱۲ تمام خطی است:

مغنی اللیب	دیوان خاقانی
جلد اول قوانین	جلد دوّم روضة الاحباب
غرر و درر سید مرتضی ره	هدایة الاعلام ترجمة کفایة الاحکام سبزواری
جاویدان خرد عربی	دیوان سوزنی
دیوان ابن هانی و غیره	جواهر و اعراض شوارق
حاشیة میر سید شریف بر مطّول	شرح تذکرة میر سید شریف
حاشیة میر سید شریف بر شرح مطالع	اساس الاقتباس خواجه ره
مواظب النبی (ص) ابن مسعود و غیره	رشف النّصایح سهروردی و غیره
دیوان سلمان ساوجی	منطق فارابی

رجال میر مصطفی ره و ایضاح علامه و رساله	منتخب طریحی ره
دیگر در رجال	جلد سوم تفسیر نورالثقلین
رجال و سبط میرزا محمد ره	حاشیه آخوند بر الهیات شفا
مفتاح سگاک	شرح مطالع
اختیارات بدیعی	تلخیص الشافی
فروع کافی	نورالانوار شرح صحیفه سجّادیه (ع) سید
متاجر جواهر الکلام	نعمت الله جزایری (ره)
	مطوّل
[و احتمالاً نام برخی از کتب سابق هم در این صورت باشد]	

و این صورت نیز بدون عنوان است:

راز ط	دیوان اهلی شیرازی چ
نوادیر الادباء چ مصر	نحیت الملع چاپ بیروت ۳ جلد
کتاب الاذکیاء چ مصر	سرگذشت هرمس مصری چ
رسایل محمد دهدار ط	مطایبات ناجی قزوینی چ
العقیده الاسلامیه چاپ مصر	صحاح الاخبار فی نسب السادة الفاطمیه الاخبار
درایة الحدیث ط	چ مصر
تحریر اقلیدس ط	الانصاف چ مصر
معانی الاخبار، صدوق (ره) ط	اخبار النساء چ مصر
[باز هم احتمال تکرار هست]	دیوان حکیم ازرقی ط
	منشآت محسن میرزا میرآخور (ره) و گلشن

کتبی که نزد مردم است به تاریخ محرم ۱۳۱۹

منتقی الجمال جلدین جلد اول خط صاحب معالم	حاج میرزا محمود قزوینی اربابی
حاشیه آخوند ملاکاظم خطی	حاج سید صادق کتابفروش خوانساری
اثبات الوصیة خطی	میرزا رضا مستوفی ساوه

کتابی که خدمت جناب آقا میرزا ابوالحسن^۱ دام آیامه بوده و ردّ فرمودند به تاریخ شهر
ذی الحجّة الحرام ۱۳۱۲.

تفسیر سورة بقره آخوند و مفاتیح الغیب خطی جلد

شرح مواقف خطّ شرح مقاصد خطی جلد

سه جلد اشعار تحصیل بهمینار

شرح فصوص قیصری

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

صورت کتب مرحوم طباطبائی

فهرست کتب مرحوم طباطبائی زعم سرحدت، بریده که در زوارگان آن است
 در نظر طباطبائی که این نیز گویا در زوارگان مرحوم طباطبائی است
 غیر از کتب مذکور که در کتب دیگر است و این نیز تصدیق معالیه
 در کتب مرحوم طباطبائی است لفظ در صورت. فهرست کتب آن است که در صورت
 را به نام کتب (در آیه ۱۳۵۰-۱۳۵۱-۱۳۵۲) آمده است. بلکه در صورت
 که در آن است که صورت آن در آن است. بعد از کتب در آن است که
 به در آن صورت است در آن است که در آن است که در آن است که در آن است
 و در آن صورت است و در آن است که در آن است که در آن است که در آن است
 خطر در آن است که در آن است که در آن است که در آن است که در آن است
 که در آن است که در آن است که در آن است که در آن است که در آن است
 مرحوم که در آن است که در آن است که در آن است که در آن است که در آن است
 که در آن است که در آن است که در آن است که در آن است که در آن است
 معلوم است که در آن است که در آن است که در آن است که در آن است که در آن است
 در آن است که در آن است که در آن است که در آن است که در آن است
 که در آن است که در آن است که در آن است که در آن است که در آن است
 نوشته شده است که در آن است که در آن است که در آن است که در آن است
 رفت ... و این است که در آن است که در آن است که در آن است که در آن است

این کتب در زوارگان آن است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بیانیه کتبه طهران مطهره	کتبه خطبه کتبه در معانی ربانی
بیانیه طهارت شرح موعود قدس	صبر بر آیه سید الکرام بکندر
الله علیه سیدنا آتله انوار	بیانیه حجتیه انبیا شرح موعود قدس
و تراجم مکررینا از لسان	حیث الفاظ و معنی و منطق
شرح واقعه سیدنا الدین ره	مطالع روز در ره
شرح شده در ری	تذکره صلح خطیب تبریز
در باب بیست و نهم	تذکره غیر معلوم المواقف
شرح مکرر حضرت بر از سوال علی بن ابی	ضد مکرر میرزا جلیل
الله را	ضد اخوة مطالع به ره
بیانیه آثار و معانی در مسئله تعلیم و شرح	تذکره سید الکرام بکندر
مفاتیح ایقان	میسرور خطه قدیم
آیات تائیدیه و موعود لایزال	مبحث الفاظ و معنی منتهی الایح
ثمرات لیلان - و در اید الله	مرفقی قدس
حاشیه شفا شرح مین	تعمیر آبرو کدر المرفقی
	الواضع شرح الکافی فی الله